

Se mig på nettet

om privatlivets ufred på sociale netværk og street view

Blume, Peter Erik; Herrmann, Janne Rothmar

Published in:
Juristen

Publication date:
2010

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Blume, P. E., & Herrmann, J. R. (2010). Se mig på nettet : om privatlivets ufred på sociale netværk og street view. *Juristen*, 92(4), 97-103.

Udgivet siden 1919

Juristen

Nummer 4 | Juni 2010

Artikler

Se mig på nettet

Af Peter Blume & Janne Rothmar Herrmann

side 97

CSR-rapportering som reflektiv ret

Af Karin Buhmann

side 104

Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager

Af Cecilie Maarbjerg Qvist & Louise Falkenberg

side 114

Nye domme

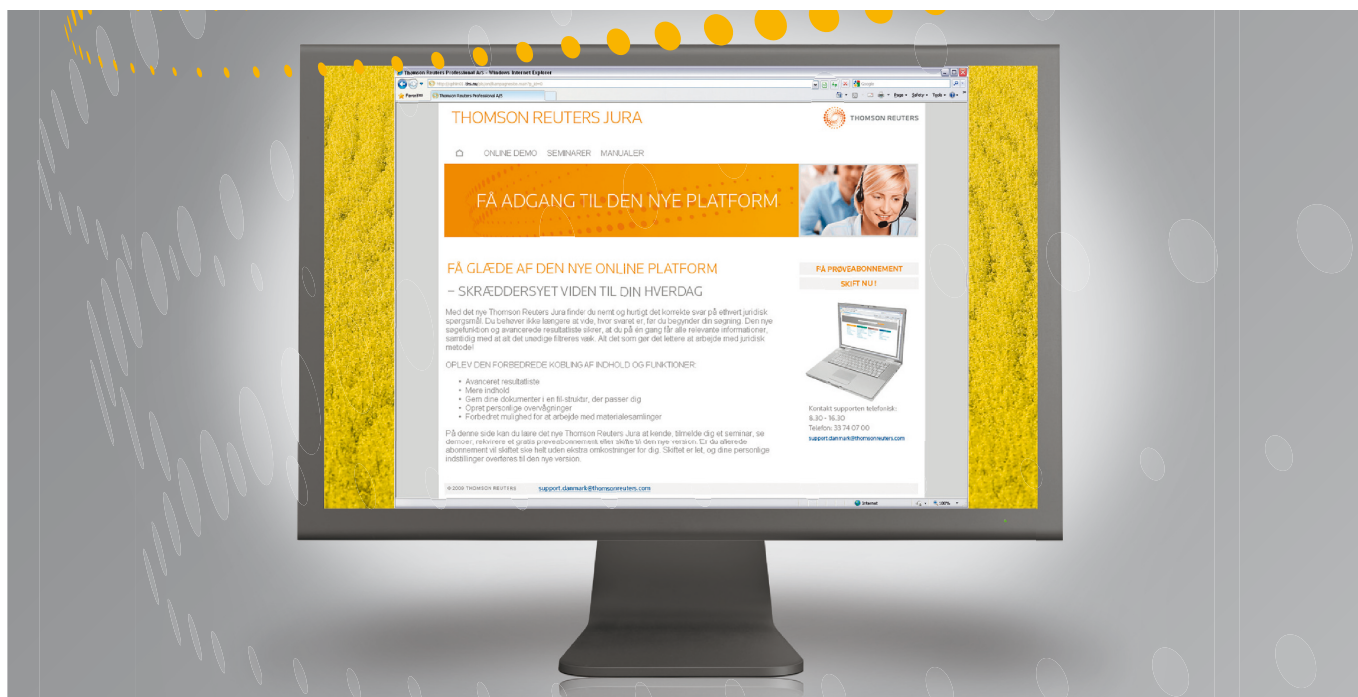
Det lige statsborgerskab

Af Eva Ersbøll

side 121

djøf

BRUGER DU KARNOV ONLINE?

SÅ HAR VI **CODE NYHEDER** TIL DIG!

Vi har lanceret det helt nye og forbedrede Thomson Reuters Jura. Det giver dig betydelige fordele i forhold til din nuværende version, blandt andet får du:

- Mere indhold
- Forbedrede søgefunktioner
- Brugertilpassede tjenester

Du vil i løbet af i år overgå til den nye version. Du vil modtage mere information om hvornår og hvordan, så du kan forberede overgangen efter, hvad der passer dig og din organisation bedst.

Skiftet til den nye version er en del af dit abonnement og sker derfor uden omkostninger for dig.

OPLEV DET NYE THOMSON REUTERS JURA

Besøg vores kampagneside og tilmeld dig allerede i dag. Her kan du også læse mere om de mange fordele ved at skifte til det nye Thomson Reuters Jura.

Læs mere her: THOMSONREUTERS.DK/NY

Se mig på nettet

– om privatlivets ufred på sociale netværk og street view

Af professor, dr.jur. Peter Blume & adjunkt, ph.d. Janne Rothmar Herrmann
Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Internettet aktualiserer mange udfordringer for beskyttelsen af privatlivet. På nettet er der grund til at sætte særligt fokus på de sociale netværk og her særligt på spørgsmålet om, hvorledes oplysninger offentliggjort af eller om en person er og bør beskyttes. Privatlivet uden for nettet er også udfordret via øget eksponering på nettet af information fra det offentlige rum. Artiklen beskriver og giver et bud på retlige svar på disse udfordringer.

1. Problemstilling

Internettet danner i dag rammen om en stadig stigende del af den samfundsmæssige kommunikation. Denne form for informationsudveksling kan ikke længere kaldes ny, men der opstår hele tiden nye muligheder inden for den ramme, som nettet har etableret. Det mest fremtrædende eksempel herpå inden for de seneste år er de sociale netværk, der tematiseres nedenfor under 2. Det er ikke kun på nettet, at nye former for informationsformidling ser dagens lys. Der er opstået en ny forbindelse mellem den fysiske og den virtuelle verden, som påkalder sig særlig opmærksomhed, jfr. hertil under 3. Den enkelte person ses stadig mere såvel på som fra internettet. De nye kommunikationsformer har betydelig samfundsmæssig interesse, og de har tillige retlig interesse, idet de specielt aktualiserer spørgsmålet om hvorvidt den foreliggende retlige regulering på tilstrækkelig måde sikrer, at menneskers privatliv og personlige integritet er beskyttet.

Dette spørgsmål omfatter mange forskellige facetter, idet en af de væsentligste af disse vedrører den gennemsækelighed eller transparens, som de nye kommunikationsformer udsætter det enkelte menneske for. Der er opstået en større åbenhed, som kan have fordele, men som også kan udgøre en trussel i forhold til privatlivets fred. Det er nærliggende, at det enkelte menneskes muligheder for at være privat er blevet mindre som følge af disse kommunikationsformer. Er det tilfældet, behøver dette ikke nødvendigvis at bero på andre personers adfærd, men kan lige så vel skyldes, at de teknologiske muligheder frister den enkelte til at begrænse sin private sfære. Måske er menneskets interesse i at have en privat sfære blevet mindre, og måske skyldes dette, at teknologien muliggør, at mennesket bedre end tidligere kan udfolde sig som en del af et fællesskab.

Under alle omstændigheder udgør de følgende betragtninger og iagttagelser et bidrag til en karakteristik af privathedens vilkår i nutidens samfund og er ligeledes en vurdering af de eksisterende retlige virkemidlers egnethed. Spørgsmålet er, om retten er på omgangshøjde med den virkelighed, som internettet har skabt, eller om retten halter bagefter, således at der er behov for ny regulering med henblik på at sikre den privathed, der fortsat må betragtes som en grundlæggende værdi.

2. I nettets verden

De sociale netværk har fået meget stor udbredelse. En del af disse anvendes i mange lande, såsom Facebook, MySpace og Twitter, medens andre primært er rent nationale, som eksempelvis det danske netværk Arto, der er rettet imod danske børn og unge. Et fælles træk er, at der i disse netværk kommunikeres meget store informationsmængder, som ofte har en ganske personlig karakter. For mange mennesker, specielt de unge, er det en social nødvendighed at være med i disse netværk, hvoraf der stadig bliver flere, idet et eksempel er den video-baserede ChatRoulette, der er højeste mode i USA. Er man ikke med i netværkene, har man ikke nogen tilværelse eller nogen identitet. Den enkelte er mere eller mindre frivilligt fanget i nettet.

2.1. Information fra personen

Den personrelaterede information, som kan findes på nettet, er enten gjort tilgængelig af den pågældende person selv eller er stillet til rådighed af andre personer. Denne opdeling, der er forbundet med den enkelte persons autonomi og handleevne, har i dag væsentlig retlig betydning. I dette afsnit sættes fokus på oplysninger, som den enkelte selv offentliggør.

Såfremt vi for enkelhedens skyld begrænser os til personer, der er habile (sædvanligvis 15 år og opefter), er det retlige udgangspunkt i dag, at enhver kan lægge en hvilken som helst oplysning om sig selv ud på nettet. Retssystemet blander sig hovedsageligt ikke i dette og overlader det derfor også til den enkelte person at tage stilling til de konsekvenser, der kan være forbundet med offentliggørelsen. Som udgangspunkt er dette en selvfølgelig retstilstand, idet en regel, der forbød denne form for offentliggørelse, ville krænke personens autonomi og ligeledes krænke den grundlæggende ret til informationsfrihed. Der er ikke nogen grund til at ændre denne ordening.

Det er knap så selvfølgelig, at andre personer som udgangspunkt frit kan anvende sådanne oplysninger, hvilket i dag følger af persondataloven. I lovens § 7, stk. 1, er der fastsat et forbud imod at behandle følsomme personoplysninger, men blandt undtagelserne herfra nævner stk. 2, nr. 3, den situation, at den pågældende selv offentliggør oplysningerne. Er dette tilfældet, kan andre frit anvende oplysningerne med det sædvanligvis ret teoretiske forbehold, at de skal gøre dette i overensstemmelse med de generelle principper for persondata-behandling, der er angivet i § 5. Oplysningerne skal anvendes sagligt og proportionalt. Selvom det ikke fremgår direkte af loven, må en tilsvarende frihed antages at gælde for andre typer af persondata, hvor beskyttelsesinteressen er mindre. Henrik Udsen har karakteriseret denne bestemmelse som en konsumptionsregel,¹ og dette rammer i og for sig ganske godt, eftersom den persondataretlige beskyttelse er opslugt ved offentliggørelsen.

Spørgsmålet er herefter, om denne bestemmelse, der implementerer direktiv 95/46 artikel 8 (2 e), og som derfor ikke er en dansk opfindelse, er en hensigtsmæssig regel. Umiddelbart kan den forekomme logisk, men det er værd at være opmærksom på, at denne bestemmelse er kommet til verden før internettets folkelige gennembrud. Som ovenfor nævnt kan man normalt ikke i demokratiske samfund hindre nogen i at offentliggøre oplysninger om sig selv, men dette er ikke ensbetydende med, at andre uden videre kan benytte disse oplysninger. Anerkendelsen af det enkelte menneskes autonomi fører ikke nødvendigvis til dette resultat.

Hvor vidtrækkende adgangen til frit at anvende offentliggjorte oplysninger er, afhænger af hvad der skal forstås ved offentliggørelse. Som udgangspunkt er en oplysning offentliggjort, når den er gjort tilgængelig for ubekendt kreds af adressater. Er kredsen lukket, er oplysningen ikke offentliggjort. Dette lyder enkelt, men der forekommer desuagtet situationer, hvor det kan overvejes, om oplysningen alligevel bør anses for offentliggjort. Når en person gør en oplysning kendt for en afgrænset, men meget stor vennekreds på Facebook, vil den i hvert fald tit blive opfattet som offentliggjort af »vennerne«. De vil betragte det som naturligt, at oplysningen frit kan benyttes. På denne baggrund er der behov for, at der i retlig praksis udvikles en mere præcis afgrænsning af, hvad der forstås ved offentliggørelse. Hvorvidt dette retsteknisk er muligt, er et selvstændigt spørgsmål, da en stor adressatkreds er et noget uskarpt begreb. Spørgsmålet bør dog indgå i de løbende retspolitiske overvejelser i henseende til regulering af internettet.

I denne forbindelse må fremhæves, at der ikke i anden lovgivning synes at være nogen særlig hjælp at hente for den, der oplever, at oplysningerne benyttes på en krænkende måde. For så vidt angår bestemmelserne i straffelovens kapitel 27 må det nok antages, at de kun sjældent vil kunne aktiveres. Den almindelige regel i § 264 d om spredning af privatlivskrænkende oplysninger og bille-

der vil ikke kunne benyttes i en situation, hvor personen selv har foretaget offentliggørelsen, idet videregivelsen ikke vil være »uberettiget«. § 267 om ærekrænkelser vil sædvanligvis heller ikke være anvendelig. Oplysningerne vil vel kunne benyttes på en måde, der krænker omdømmet, således at markedsføringslovens § 1 kan anvendes, men dette er kun relevant i enkelte tilfælde og primært for oplysninger om kendte personer, der har en kommerciel værdi. I realiteten er oplysningerne frit anvendelige.

2.1.1. *Ændret regulering*

Med internettet og ikke mindst de sociale netværk må det konstateres, at offentliggørelse kan få langt større konsekvenser, end det tidligere var tilfældet. Det forekommer sandsynligt, at mange personer ikke er i stand til at forudse især de langsigtede konsekvenser forbundet med offentliggørelsen. Konsekvenser, der eksempelvis kan mærkes i arbejdslivet, eftersom det er blevet en udbredt praksis, at arbejdsgivere kigger jobansøgere og ligeledes ansatte efter i de virtuelle kort og fravælger dem, der fremstår i dårligt lys – eksempelvis på grund af billeder eller omtale af upassende opførsel fundet på Facebook.² Selvom denne indsamling efter persondatalovens § 5, stk. 2, skal være saglig,³ og selvom der efter § 29 er oplysningspligt, hindrer disse regler ikke, at arbejdsgiveren har fået denne viden og bruger den.⁴ I det hele taget har internettet betydet, at der ikke eksisterer en ret til at blive glemt. Oplysningerne vil altid være tilgængelige, og de er tit lette at finde.⁵

Denne nye virkelighed medfører et behov for, at den retlige regulering genovervejes. Tager man den fremhævede bekymring alvorligt, bliver spørgsmålet, hvad denne specifikt skal medføre. For så vidt angår personoplysninger kan en mulig konsekvens være at ophæve § 7, stk. 2, nr. 3, hvilket især indebærer, at oplysningerne kun kan anvendes, når en af lovens behandlingsbetingelser (§§ 6-8) er opfyldt. Som nævnt vil en sådan ændring, der ikke blot skal omfatte sociale netværk, ikke antaste den enkelte persons autonomi.

Spørgsmålet er herefter, om dette vil være en realistisk og en effektiv ordning. I denne henseende kan det først fremhæves, at en række behandlinger er undtaget fra persondataloven. Dette er tilfældet, når behandlingen udelukkende sker til rent private formål, jfr. § 2, stk. 3.

1. Henrik Udsen: De informationsretlige grundsætninger (København 2009) p.268.

2. Peter Blume & Janne Rothmar Herrmann: Ret, privatliv og teknologi, 2. udg. (København, 2010), p. 99. – Problemstillingen er også relevant for den under 2.2 drøftede situation.

3. I mange tilfælde vil denne betingelse sandsynligvis være opfyldt, da indsamlingen kan begrundes med hensynet til virksomhedens eller myndighedens omdømme.

4. Arbejdsmarkedsretlig lovgivning som eksempelvis forskelsbehandlingsloven og helbredsoplysningsloven medfører en række særlige begrænsninger i arbejdsgiveres adgang til benytte bestemte typer af oplysninger. Sådanne begrænsninger drøftes ikke nærmere i denne artikel.

5. Således vil information offentliggjort på internettet være at finde på det netbaserede web-arkiv www.archive.org ligesom der for forskere er adgang til afleveringspligtigt materiale i det danske Netarkiv, se nærmere Peter Blume & Janne Rothmar Herrmann: Ret, privatliv og teknologi, 2. udg. (København, 2010), p. 106-107.

Denne regel er interessant i forhold til de sociale netværk, hvor det eksempelvis kan diskuteres, om den person, der spreder en oplysning om en ven til en bredere kreds på Facebook, foretager en privat persondatabehandling.⁶ Er der tale om en lukket kreds, kan dette afhængig af dennes størrelse være tilfældet, idet det er afgørende, om der er sket en offentliggørelse. Også i andre situationer vil brugen af offentliggjorte oplysninger falde uden for loven. Af størst interesse er det, at behandling med henblik på journalistiske formål er undtaget, jfr. § 2, stk. 10. Det er karakteristisk, at en sådan behandling i mange tilfælde vil medføre en yderligere spredning af oplysningerne. Reglen, der beror på hensynet til informationsfrihed, gælder alle persondata, ikke kun de offentliggjorte, og det er derfor en selvstændig problemstilling, der ikke inddrages her, om denne regel i dens fulde omfang fortsat bør opretholdes. Reglen nævnes, fordi den indikerer, at der ikke kan opnås en fuldt omfattende beskyttelse alene ved en isoleret ophævelse af § 7, stk. 2, nr. 3. Det bør yderligere tilføjes, at hensynet til informationsfriheden, der ofte vejer tungere end databeskyttelsen, i sig selv vil kunne begrunde anvendelsen af offentliggjorte personoplysninger. Endelig kan internettets globale karakter fremhæves, idet en beskyttelse på områder, der ligger uden for dansk (EU) ret, er svær at opnå.

En ændret regulering vil dog uanset det ovenfor nævnte kunne yde en forbedret beskyttelse, idet der trods alt er mange offentliggjorte oplysninger, hvis behandling ikke er undtaget fra persondataloven. En sådan reform vil muligvis yderligere medføre, at straffelovens regler i noget større udstrækning vil kunne finde anvendelse. En ophævelse af § 7, stk. 2, nr. 3, vil formodentlig have størst betydning for de følsomme persondata, der er omfattet af § 7, idet værdiafvejningsreglen i § 6, stk. 1, nr. 7, og dens ganske vist skærpede variant i § 8, stk. 2 og 4, ofte vil kunne begrunde, at der sker en behandling af selvoffentliggjorte oplysninger. Derimod vil § 7-oplysninger hovedsageligt kun kunne behandles med samtykke, hvilket indebærer, at personen i hvert fald retligt bevarer kontrollen i forhold til de personoplysninger, hvis misbrug mest krænker privatlivet.

Problemstillingen bør som nævnt inddrages i de aktuelle overvejelser om en revision af databeskyttelsesdirektivet, men der kan blive tale om lidt af et slag i luften. Det er således en almindelig iagttagelse, at det er meget vanskeligt at formidle det forhold, at persondataloven gælder for offentliggjorte personoplysninger. Det er en udbredt opfattelse, at når en oplysning er offentlig kan den frit anvendes. Selvom Datatilsynet råder over en række virkemidler med henblik på at sikre lovens overholdelse, er der næppe tvivl om, at en sådan ny regulering ikke vil blive overholdt fuldt ud og ligeledes vil væ-

re svær at håndhæve, uden at dette dog er et afgørende argument imod at gennemføre den.

2.2. Information om personen

Vanskelighederne med at formidle, at offentliggjorte personoplysninger er omfattet af persondataretten, påvirker den i og for sig mere problematiske situation, hvor andre personer offentliggør personoplysninger. Dette fænomen er blevet stadig mere udbredt, ikke mindst som følge af udbredelsen af de sociale netværk. I denne forbindelse må også fremhæves billedteknologiens udvikling, der har gjort det uhyre nemt umiddelbart at offentliggøre et billede eller en filmoptagelse på nettet. Den gældende persondataretlige regulering i denne henseende er klar, idet portrætbilleder og herudover situationsbilleder, der viser noget krænkende, kun kan offentliggøres med samtykke. Selvom principielt andre af lovens behandlingsgrundlag kan finde anvendelse, vil det i praksis være samtykket, der udgør grundlaget for lovlig offentliggørelse. Alligevel er offentliggørelse uden samtykke grundet den lette teknologi et meget udbredt fænomen. Selvom billeder eller andre oplysninger er rigtige, kan offentliggørelse have betydelige skadevirkninger for den pågældende, og under alle omstændigheder kan den krænke dennes privatliv.

Spørgsmålet er herefter, om der retligt kan gøres noget ved dette fænomen, idet der som udgangspunkt ikke er behov for regelændringer, eftersom grænserne er klart markeret i gældende ret, jfr. nedenfor om spørgsmålet om ansvarsplacering. Det kan herved bemærkes, at der ud over i persondataloven er et retsværn i straffelovens §§ 264 a og d, der er anvendelige i denne situation. Fokus skifter dermed til spørgsmålet, om der kan ske en mere effektiv håndhævelse. Også i denne henseende er der næppe megen hjælp at hente. Blikket vendes imod Datatilsynet, men her må det først fremhæves, at tilsynet ikke er tillagt en rolle som datapoliti. Selvom tilsynet igangsætter sager ex officio, er udgangspunktet i dag således, at det først og fremmest er den enkelte person, der, eventuelt ved klage til tilsynet, må varetage sin egen integritetsinteresse. Den enkelte er sin egen vogter, og dette er ikke nogen nem opgave, bl.a. fordi den forudsætter, at personen opdager de offentliggjorte data, og at personen herefter socialt magter at reagere på krænkelsen. Dette forudsætter en vis ressourcemæssig styrke.

I denne forbindelse er der grund til at overveje, om det er den person, som uploader den krænkende information, eller udbyderen af netværket, der bør gøres ansvarlig. En kombination er ligeledes en mulighed. For tiden er udgangspunktet i dansk ret, at udbyderen er ansvarlig i forhold til de oplysninger, der indlægges med henblik på at drive netværket, medens den indlæggende person er ansvarlig for de indlagte oplysninger. Denne retstilstand kan uanset udbyderens kommercielle interesse i at drive netværket forekomme rimelig, idet der ellers lægges en nærmest uoverskuelig byrde på udbyde-

6. Det bemærkes i øvrigt, at der findes mange eksempler på, at andre spreder følsomme og krænkende oplysninger. En række eksempler kan ses på www.lamebook.dk, der indsamler og offentliggør anonymiserede skærmprents fra Facebook.

ren.⁷ Det er i mange tilfælde svært at vurdere, om oplysninger er krænkende, og et stort netværk er i sig selv svært at overskue. Det forekommer derfor mest nærliggende, at det er den indlæggende person, der er ansvarlig, jfr. dog nedenfor.

Denne opfattelse er dog ikke utvivlsom.⁸ En italiensk domstol antog i februar 2010, at tre medarbejdere ved Google var ansvarlige for en ganske vist meget krænkende film af mobningen af en teenager, der lider af Downs syndrom, som var indlagt på Google Video (nu YouTube), uden at de pågældende var klar over dette.⁹ Selvom man godt intuitivt kan have sympati for denne afgørelse, når man tager i betragtning, at udbyderen driver netværket som en (givet) forretning, er den efter vores opfattelse for vidtgående og truer muligheden for at udbyde sociale netværk, der, når alt kommer til alt, giver stor glæde til mange mennesker.

Medens det som nævnt er for vidtgående at fastsætte en almindelig eftersynspligt, kan en ordning, hvorefter den netværksansvarlige efter anmodning skal slette eller blokere oplysninger, forekomme mere realistisk. Dette indebærer, at der fastsættes en ret til at gøre indsigelse,¹⁰ som f.eks. kan udformes på den måde, at den netværksansvarlige skal følge indsigelsen, medmindre der foreligger omstændigheder, der taler for, at den ikke er berettiget. Følges denne vej, må det dog nøje overvejes, hvorledes indsigelsesretten udformes, således at det undgås, at den bliver misbrugt til en form for censur.¹¹

I almindelighed er det også en mulighed, at den gældende persondataret på dette punkt ikke er i overensstemmelse med de grundopfattelser, som nettets brugere har. Der er opstået en ny offentlighedskultur, og en del tyder på, at det af mange betragtes som acceptabelt at offentliggøre oplysninger om andre, og at dette også gælder, når personen selv er »offer«. Privatlivets grænser er rykket, og på sin vis er nettet ved at udvikle sig til en art landsby, hvor vi naturligt ved mere om hinanden. Hertil kommer, at det for en del personer, ikke mindst for de unge, er socialt selvfølgeligt at være med i denne kultur. Det er kun de mærkelige eller sarte, der sætter sig uden for fællesskabet. Udviklingen er dog ikke så

fremskreden, at det er aktuelt at ændre persondataloven, således at offentliggjorte personoplysninger ikke omfattes af loven med den konsekvens, at denne fremgangsmåde kun begrænses af privatlivsbeskyttelsen i straffelovens § 264 d. Gældende ret kan uanset dens begrænsede effektivitet opretholdes, idet det samtidig erkendes, at det primært er information om de risici, som den nye kultur medfører, der kan gøre nytte på dette område.

2.3. Offentlighed på nettet

Den omstændighed, at nettet har skabt en ny offentlighed, viser sig også på anden måde. Både de sociale netværk, fritstående blogs og personlige hjemmesider vidner om, at offentliggørelsen af synspunkter og meninger nu sker i langt videre omfang end dengang, hvor den enkelte måtte finde et massemedie, der ville stå for denne offentliggørelse. Som udgangspunkt er der tale om en positiv udvikling, eftersom den markerer, at ytringsfrihed ikke blot er det samme som pressefrihed, men derimod er en rettighed, som alle kan gøre brug af. Dette er en styrkelse af demokratiet.

Udviklingen er dog ikke ubetinget positiv. Medens de etablerede massemedier er undergivet en presseretlig regulering med regler om god skik og om genmæle, der giver muligheder for at reagere imod krænkende ytringer, er der ikke en tilsvarende regulering i forhold til de fritstående ytringer, der formidles via internettet. Her beskyttes personen som nævnt under 2.2 alene via den forholdsvis beskedne regulering, der er medtaget i straffeloven og persondataloven. Karakteristisk for reguleringen i straffelovens kapitel 27 er, at hovedparten af de anvendelige regler kun aktiveres ved, at den krænkede tager initiativ hertil, jfr. § 275, og persondatalovens regler finder ikke anvendelse i alle tilfælde.

I det følgende fremhæves enkelte træk ved den persondataretlige regulering. Af artikel 9 i direktiv 95/46 fremgår, at hovedparten af reglerne ikke er anvendelige, såfremt dette er nødvendigt af hensyn til persondatabehandling med henblik på journalistiske formål. Denne regel, der er medtaget i persondatalovens § 2, stk. 10, tager i praksis ikke kun sigte på massemedier, idet EU-Domstolen har tilkendegivet, at begrebet journalistisk skal fortolkes bredt.¹² Uanset at § 2, stk. 10, ikke indebærer, at der skal foretages en interesseafvejning, er dette er ikke så afgørende i dansk ret, eftersom det af § 2, stk. 2, fremgår, at loven ikke er anvendelig, såfremt dette vil stride imod EMRK artikel 10. Denne regel kan opfattes som en tilkendegivelse fra lovgiver om, at hensynet til ytringsfriheden i almindelighed går forud for hensynet til persondatabeskyttelse. På denne baggrund er det kun i et forholdsvis begrænset omfang, at persondataretten sætter ind over for ytringer, der omfatter personoplysninger.

7. I traditionelle aviser er en navngiven skribent af et læserbrev ansvarlig for dets indhold, men redaktøren har dog et subsidært ansvar, jfr. medieansvarslovens §§ 10 og 11. En avis er dog langt lettere at overskue end et socialt netværk, hvortil kommer, at læserbrevet skal optages i avisen.

8. Det forlyder eksempelvis, at et øget udbyderansvar er et centralt emne i de aktuelle forhandlinger om ACTA-traktaten (Anti-counterfeiting Trade Agreement). Disse forlydender har givet anledning til samrådsspørgsmål af 2. marts 2010 til udenrigsministeren i lukket samråd med Europaudvalget.

9. Afgørelsen, hvis tekst alene foreligger på italiensk, kan ankes. Den er truffet med henvisning til den italienske persondatalov.

10. En parallel er den betingede indsigelsesret i persondatalovens § 35 og retten til at få korrigeret urigtige oplysninger i § 37. Disse bestemmelser kan ikke anvendes direkte, da den netværksansvarlige ikke er dataansvarlig.

11. Eksempelvis foreligger spørgsmålet, om det kun er de berørte personer, der skal have indsigelsesret, eller om den kan udøves af enhver i åbenbare tilfælde som det, der forelå i den italienske dom.

Problemet bør generelt overvejes i forbindelse med en revision af databeskyttelsesdirektivet.

12. Se C 73/07 af 16.12.2008 om virksomheds formidling af offentligt tilgængelige skatteoplysninger via mobiltelefon. Ifølge dommen omfatter »journalistisk« den situation, at oplysninger offentliggøres udelukkende med henblik på at informere offentligheden.

I almindelighed er der yderligere grund til at fremhæve, at internettet er et globalt netværk, hvilket indebærer, at der er mange situationer, hvor dansk ret ikke finder anvendelse, eller hvor det i hvert fald er usikkert, om dette er tilfældet, jfr. også under 2.4. Det er for vidtgående i denne henseende at karakterisere nettet som et vildt vesten, men der er ikke tvivl om, at internettet har skabt grundlaget for, at der i videre omfang sker offentliggørelse af ytringer, som er krænkende for enkeltindviders integritet og omdømme. Spørgsmålet er herefter, om der kan være et retligt svar på denne situation. Dette beror på, om den persondataretlige regulering kan gives et bredere område, og ligeledes på om den regulering, f.eks. markedsføringslovens § 1, der medfører et personlighedsværn, kan og bør gøres mere effektiv.

Vurderingen heraf beror i betydelig grad på, hvorledes informationsfriheden afgrænses. Gøres retten til informationsfrihed bred, reduceres persondatabeskyttelsen tilsvarende. Herved sættes der fokus på det almene spørgsmål, om den nye offentlighed, som internettet har skabt, kan fungere på en acceptabel måde på grundlag af en forståelse af informationsfrihed, der i alt væsentligt er baseret på praksis i den fysiske verden, og som har gjort informationsfrihed til en særdeles bred rettighed. Vurderingen af dette spørgsmål er betinget, af hvorledes man skal forstå det rationale, der begrunder informationsfriheden, og om det på dette grundlag er muligt at foretage en opdeling mellem ytringer, der er omfattet af dette rationale, og som derfor frit kan fremsættes, og andre ytringer, der ikke har den karakter. Eksempelvis kunne man tage hensyn til det emne, som ytringen vedrører, og her skelne mellem ytringer, der angår eller ikke angår noget, der har samfundsmæssig betydning. En anden mulighed er at lægge vægt på, hvilke personer ytringen vedrører, og her skelne mellem i vid forstand kendte og ikke kendte personer. Hvor langt man kan komme ad denne vej er usikkert, og problemstillingen skal ikke forfølges yderligere her.¹³ Det konstateres blot, at det nok er ned ad denne vej, man må gå for at sikre, at offentligheden på nettet har en civiliseret karakter.

2.4. Det globale net

De problemer, som nettet aktualiserer, er særlig vanskelige, eftersom nettet som tidligere fremhævet er globalt. Selvom man skulle kunne finde gode løsninger i dansk ret og i EU-retten, er dette ikke ensbetydende med, at problemerne er løst. Denne regulering dækker kun en lille del af nettet, som dækkes af mange retlige traditioner. På dette som på så mange andre områder reducerer nettet den nationale rets betydning. Eksempelvis er det persondataretligt usikkert, hvorvidt den danske del af Facebook er omfattet af dansk ret. Serveren befinder sig i USA, hvilket taler for, at dette ikke er tilfældet, hvorimod den omstændighed, at oplysningerne er på dansk og anvendes af og er rettet imod danske adressater, taler for, at dansk ret finder anvendelse, jfr. § 4, stk. 3. Selvom sidstnævnte er tilfældet, kan situationen fortsat være

den, at værnetinget er i USA, hvilket for mange vil være en barriere i relation til at håndhæve krænkelse.¹⁴

Den i medfør af direktiv 95/46 artikel 29 etablerede gruppe bestående af de europæiske datatilsynsmyndigheder har i forskellige sammenhænge betonet vigtigheden af, at persondatamisbrug kan forfølges i Europa og ideelt i den krænkedes hjemstat. En sådan ordning vil styrke retssikkerheden, men den er langt fra en realitet. I den internationale regulering, som er ønskelig, men ligeledes meget svær at etablere, og som nok må indskrænke sig til at angive overordnede standarder, er det under alle omstændigheder vigtigt, at dette spørgsmål afklares.

3. Se mig fra nettet

Internettet forbinder den fysiske verden med den virtuelle verden. Ovenfor har vi nævnt eksempler på internetfænomener, der formidler den fysiske verden på den måde, som afsenderen ønsker, at den skal tage sig ud i den virtuelle verden. Dette er dog ikke den eneste måde, hvorpå nettet påvirker privatlivet. Der findes således flere internetbaserede programmer, som fastfryser øjeblikkbilleder af den fysiske verden og tilgængeliggør disse i en virtuel form. Dette sker oftest, uden at de individer, der på den ene eller anden måde optræder på disse øjeblikkbilleder, kan kontrollere denne eksponering i den virtuelle verden. De bliver blot set.

Eksempler på sådanne internetbaserede programmer er Google Street View, Google Maps og Google Earth. Førstnævnte blev introduceret i USA 25. maj 2007 og er siden ekspanderet til mange områder, idet den europæiske del startede 2. juli 2008 (Tour de France-ruten). Den er en funktionalitet knyttet til Google Maps og Google Earth, der giver 360 graders horisontal og 290 graders vertikal panoramisk udsyn på gadeniveau. Funktionaliteten er blevet til på baggrund af et omfattende fotografisk arbejde, hvor Googles særlige optagebiler har kørt alverdens gader igennem med optageudstyret monteret på taget. Den fysiske verden har været udgangspunktet for dette omfattende projekt. Samlet betyder disse tre integrerede Google-programmer, at man via satellit- og kameraoptagelser kan se alt fra planeten Jorden i det maksimale helikopterperspektiv på Google Earth til detaljerede fotos af gader, hustage og baghaver på Google Maps til sin egen gadedør på Google Street View. Selvom der typisk går et par måneder, fra billederne er optaget, til de offentliggøres, giver dette anledning til retlige overvejelser.

Først kan det overvejes, om denne programvifte kan karakteriseres som en art overvågning, fordi der optræder personer og identificerbare biler m.v. på fotografierne. Som det er blevet iagttaget, adskiller dette sig ikke fra de billeder, vi hver dag ser i fjernsynet, eller det man i øvrigt selv ville kunne iagttage ved at køre rundt i byens gader,¹⁵ jfr. også nedenfor. Tilsvarende kan overvejes

13. Se mere herom Peter Blume: Databeskyttelsesret (3.udg. København 2008) p.177-185.

14. Ifølge Facebooks egne regler finder retten i Delaware anvendelse med værneting i Californien.

15. Det engelske datatilsyn (Information Commissioner) har i en udtalelse af 17. juli 2008 lagt denne opfattelse til grund.

i henseende til Google Maps, der ikke viser mennesker og færdsel på samme detaljerede niveau som Google Street View, men som derimod som nævnt fra et »helikopterperspektiv« vises satellitfotografier af byrummet. Et fænomen som Street View og Google Maps øger alt i alt transparensen i samfundet. Vi kan mindre være alene, men trods alt kan denne fremgangsmåde næppe karakteriseres som en egentlig overvågning, selvom den grundet sin systematiske og omfattende karakter kan minde om tv-overvågning.

Billederne foranlediger dog yderligere retlige overvejelser i forhold til borgernes privatlivsbeskyttelse. Et eksempel illustrerer dette. Brugere af Google Maps opdagede skikkelsen af en nøgen solbadende kvinde på taget af en bygning i en hollandsk by. Spekulationer af mindre lødige art om den nøgne kvinde på billedet gik verden rundt på internettet, og netop fordi Google Maps kombinerer almindelige bykort med satellitfotos, var det let at identificere, hvilken adresse kvinden havde befundet sig på, hvilket medførte, at hun var identificerbar og dermed kan betragtes som krænkede. På hjemmesiden <http://www.streetviewfun.com/top-100/> har brugere af Street View ligefrem samlet forskellige »uheldige« eller opsigtsvækkende fotografier fra programmet.¹⁶

En af de centrale bestemmelser, som værner individets privatliv i denne henseende, er straffelovens § 264 a, der gør det strafbart uberettiget at fotografere personer, som befinder sig på et ikke frit tilgængeligt område, idet det i denne forbindelse er uden betydning, fra hvilket sted fotografiet er taget. Bestemmelsen er således baseret på, at den enkelte skal have mulighed for at lukke sin dør, træde ud af det offentlige rum og blive ladet alene. Heri ligger, at man eksempelvis trykt uden at være påklædt skal kunne solbade i sin egen have uden at frygte, at naboen ligger på lur med et kamera.

Det kan herefter overvejes, om Street View i de tilfælde, hvor der videregives billeder fra ikke frit tilgængelige områder af identificerbare personer, jfr. herom nedenfor, begår en overtrædelse af § 264 a. Vurderingen heraf afhænger i første række af, om fotograferingen kan karakteriseres som uberettiget. Det er den typisk, når den fotograferede ikke har givet sin tilladelse. Fotograferingen kan dog være berettiget, når dens hovedformål ikke er at fotografere personer. Eksempelvis kan en arkitektonisk interesseret retmæssigt fotografere huse, selvom der sidder mennesker på altanerne. Det kan anføres, at det almene formål, der begrundet street view, jfr. ligeledes den ovenfor nævnte analogi til fjernsynsoptagelser, medfører, at fotograferingen ikke er uberettiget. Ved vurderingen af, om street view udgør en overtrædelse af § 264 a, må det ligeledes tages i betragtning, at der skal foreligge forsæt til den pågældende fotografering. Der kan her argumenteres for, at der er tale om en tilfældighed, at individer er blevet fotograferet, men heroverfor står, at det må anses for sandsynligt, at der vil optræde personer på billederne. Spørgsmålet er uafklaret, men

formodningen er, at det kun vil være i særlige situationer, at § 264 a er overtrådt.

I fortsættelse heraf kan det overvejes, om fremgangsmåden strider imod straffelovens § 264 d, der også finder anvendelse på frit tilgængelige områder. Dette vil dog kun sjældent være tilfældet, idet dette forudsætter, at der om en identificerbar person vises noget, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden.

Street View har imødegået bekymringen for privatlivskrænkelser ved at benytte sløring af ansigter og nummerplader. Ved at sikre, at individer ikke er identificerbare, dvs. ikke kan genkendes, gives et reelt værn af privatlivet. Som det kendes fra den presseretlige praksis,¹⁷ må det være afgørende for den retlige bedømmelse især af billeder af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, at der faktisk er foretaget en så tilstrækkelig sløring, at personen reelt ikke er identificerbar. I tilfældet med den nøgne kvinde på taget i den hollandske by kan der argumenteres for, at det efter omstændighederne kunne være nødvendigt at helt at fjerne et sådant billede eller sløre fotografiet så meget, at det ikke kan ses, at hun er nøgen, idet hun ellers via adressefunktionaliteten må anses for identificerbar i en situation, der krænker hendes fysiske og psykiske privatliv, hvorved videregivelsen af billedet kan være en overtrædelse af straffelovens § 264 a og § 264 d. Det er ligeledes muligt, at en sådan situation kan begrunde et krav om godtgørelse for tort i medfør af erstatningsansvarslovens § 26.

Generelt indicerer persondataloven, at anonymisering, f.eks. via sløring, er et vigtigt parameter for beskyttelsen af privatlivet, idet loven kun vedrører oplysninger om identificerede eller identificerbare personer. Den behandling af personoplysninger, som Street View er udtryk for, er således databeskyttelsesretligt i orden, såfremt der er sket en effektivt virkende sløring, idet dette også er tilfældet for de kompromitterende billeder, der findes på webstedet »streetviewfun«, som er relateret til kriminelle forhold, seksualitet og andre oplysningstyper, der normalt betragtes som følsomme. Som et besøg på webstedet viser, er der dog ikke altid sket en sådan sløring. Selvom Street View som ovenfor nævnt har udviklet en særlig teknologi, der automatisk slører identificerbare personer og ligeledes nummerplader, opfanger denne funktion ikke alt. Der er derfor yderligere indbygget en rapporteringsfunktion, som er tilgængelig fra hver eneste fotosekvens. Det er her muligt at anmode om, at billeder af klageren selv eller upassende indhold i øvrigt fjernes.¹⁸ Set fra et privatlivsbeskyttelsesperspektiv, er det tvivlsomt, om en sådan indsigelsesret, der forudsætter det krænkede individs aktive indsats, udgør en tilstrækkelig beskyttelse, når det tages i betragtning, at disse billeder er tilgængelige for et globalt publikum. I denne forbindelse bør fremhæves, at modsat billeder i

16. Også ved lanceringen af det danske Google Street View fandt pressen hurtigt fotos af personer i pinlige eller uheldige situationer.

17. Se nærmere Peter Blume & Janne Rothmar Herrmann: Ret, privatliv og teknologi, 2. udg. (København, 2010), p. 121-124.

18. Se nærmere http://www.google.com/intl/en_us/help/maps/streetview/privacy.html.

fjernsynet, der vises flygtigt i en bestemt sendeflade, er Street View tilgængelig konstant.

Spørgsmålet er, om de ovenfor nævnte retlige virkemidler, som hovedsageligt forudsætter et initiativ fra den krænkede, tilstrækkeligt adresserer den voldsomt øgede transparens, som især Street View er udtryk for. Den krænkede persons primære interesse er, at det let og hurtigt er muligt at få fjernet det krænkende billede fra nettet. Lægges det til grund, at det ikke er muligt at forbyde de forskellige Google-tjenester,¹⁹ må det konstateres, at det snarere end retssystemet er den folkelige opinion, der kan civilisere dem, ved at udbyderne på denne måde i højere grad indbygger og udbygger privatlivsfremmende teknologier i programmerne.

4. Er retten en løsning eller et bidrag til løsningen?

Det moderne menneske eksponerer sig selv og bliver eksponeret på internettet i stadig stigende grad. At individet i øget omfang udlever og udleverer sit private liv i cyberspace indikerer, at begrebet privatliv er under forandring, men privatliv er dog fortsat en anerkendt værdi. Transparens er et gode, men det er kun ganske få, der søger den fuldstændige transparens, hvor alt er kendt af alle. Det er ønskeligt, at en sådan transparens ikke fremover bliver et livsvilkår.

Personen bør ikke være en person af glas, som alle kan se igennem. Personen bør derfor stilles i en stærkere rolle. Som fremhævet kan dette ske i de situationer, hvor personen selv handler, ved at begrænse andre personers muligheder for frit at anvende offentliggjorte oplysninger. Det er vanskeligere at beskytte personens autonomi og integritet over for andre personers brug af internettet. De gældende retlige regler er i det store og hele tilstrækkelige, idet hovedproblemet består i at opnå en bedre overholdelse af dem. Dette kan næppe ske ved hjælp af retlige midler, men snarere ved information og uddannelse, der skaber grobund for en bedre privatlivskultur på nettet.

Der er noget ubestemt og svært forklarligt knyttet til privatlivsbegrebet, som ofte fremtræder forholdsvis upræcist og ubestemmeligt. I forhold til den moderne informationsteknologi, hvor kun få varianter er behandlet her, er det derfor tit svært at afgøre, hvornår privatheden er krænket. I hvilken udstrækning der er behov for en sådan retlig regulering, der kan understøtte en god privatlivskultur, afhænger i sidste instans af det informationsteknologiske niveau og de samfundsopfattelser, denne medfører. På denne baggrund er det konstant et alment politisk spørgsmål, om den enkelte persons privathed skal tillægges stor eller lille værdi. Under dette perspektiv kan teknologiens påvirkning af den almindelige holdning til privatheden få betydning for indretningen af den retlige regulering.

19. Det kan bemærkes, at i Grækenland er der udstedt et forbud mod, at Google foretager optagelserne til street view.